УДК 804.0 – 54:002 (44)

ПРАГМАТИЧНЕ ВЖИВАННЯ СКЛАДНИХ СЛІВ НА СТОРІНКАХ ФРАНЦУЗЬКОЇ ПРЕСИ

Колесник І.Г., Чуча П.О.

Словоскладання сучасної французької мови займає особливе місце серед інших засобів утворення нових слів і в останнє десятиріччя XX століття викликає підвищений інтерес як вітчизняних, так і французьких дослідників. Це пов'язане з тим, що загалом словоскладання у французькій мові є досить молодою галуззю словотвору і на даному етапі знаходиться у стані стрімкого розвитку та має великий потенціал.

Проведений порівняльний аналіз складних слів сучасної французької мови та германських (німецька, англійська) мов з більш розвиненою системою словоскладання виявив, що французькі композити мають багато спільних рис з відповідними складними словами германських мов (наявність словотворчих елементів, тотожних англійським комбінуючим формам та німецьким напівафіксам, спільні моделі утворення).

Активізація даного способу словоутворення у французькій мові веде до появи великої кількості неологізмів.

Складні новоутворення функціонують у всіх стилях мови і не можуть залишатись стилістично нейтральними через свою "свіжість". На сторінках преси, де можна спостерігати змішування різних стилів, особливо яскраво та різнобічно проявляються всі відтінки, яких можуть набувати композити.

Мова засобів масової комунікації (language médiatique) з'явилась порівняно недавно та справляє досить великий вплив на мовленнєву практику носіїв французької мови. Автори, які досліджують це явище, відзначають його зростаючу значимість:"Information, communication, médias, voilà les maîtres mots du discours de modernité!" [1, с.5]

Функціонування складних слів у газетних статтях та особливості їх стилістичного забарвлення зумовлені специфікою мови мас-медіа. Мета і завдання масової комунікації нерозривно пов'язані із здійсненням певного впливу на адресата. Характерною особливістю є те, що текст створюється з розрахунком не на конкретну особу, а на ідеалізоване уявлення про слухача, так званого "модельного"слухача. Це веде до стирання образу особи, що говорить, та ідеалізації самого повідомлення, закладається процес правлення, створюються ускладнені форми, нехарактерні для усного спілкування, різко обмежується різноманітність текстів, вони стають регламентованими.

Таким чином, автор, з одного боку, намагається справити максимальний вплив на читича, з іншого боку, регламентованість тексту примушує його старанно відбирати мовні засоби, що повинні одночасно бути виразними та відповідати встановленим нормам.

Досліджений матеріал (250 ЛО, відібраних методом суцільної вибірки з передових та спортивних статей газет "Monde" та"Figaro") дозволяє зробити висновок, що вживання складних слів у пресі часто може бути мотивоване принципом економії (як, наприклад, складання іменників або прикметників типу "politico-mafieux", "israelo-palestinien"). Разом з цим, складні слова завжди мають графічну експресивність, тому що своєрідне поєднання в рамках одного слова кількох компонентів сприяє досягненню такої прагматичної мети як привертання уваги одержувача інформації.

Беручи за основу класифікацію складних слів, запропоновану французькими вченими Леман А. Та Мартен-Берте Ф. [2, с.175-183] та опираючись на досліджений матеріал, ми можемо стверджувати, що складні слова нерідко вживаються з прагматичним спрямуванням, як позитивним, так і негативним. Десь близько 30% вжитих у пресі композитів є стилістично нейтральними, історично сформованими словами, що втратили експресивність.

Серед інших складних слів окремо треба визначити ті, що мають іронічне, динамічне, негативне, посилююче, уточнююче забарвлення. Графічно це можна подати за допомогою таблиці 1.

Кожен із наведених відтінків забарвлення може виступати з позитивною або негативною оцінкою.

Якщо іронічне або уточнююче значення зустрічається і в передовій, і в спортивній статтях, то більш характерними для передової статті є негативна оцінка та посилення експресії, а для спортивної - надання динамізму.

Складне слово є своєрідною стилістичною "зброєю" журналіста, воно має великі можливості, перспективу зросту та подальшого розвитку.

Таблиця 1

Прагматичне значення	Передова стаття	Спортивна стаття	Приклад	Коментарії
Іронія	рідко	+	-"Ces contraintes expliques les va-et-vient de ces derniers mois"[3]	-композит"les va-et-vient"має іронічно-пейоративне забарвлення
			-"Je suis un mutant, replique le pince-sans- rire"[4]	-значення слова "pince-sans-rire" відображає іронію
			-"Ma première participation me terrorisait" se souvient le gentleman-navigateur[4]	-поєднання компонентів "gentleman" та"navigateur" має іронічний ефект
Надання динамізму	-	+	-"Pour sa part, l'ancien Nantais, totalement desservi, était pris en position de hors-jeu sur les quelques ballons touchés"[5]	-з метою надання динамізму та щоб викликати довіру до інформації журналіст часто використовує спорт. терміни
			-"Le Nigerian aurait pu devenir le héros de Lescure,mais sa roulette-boulette à l'origine du troisieme but bordelais et la defaite des siens l'ont empeche ..."[6]	-ця мета може бути досягнена за допомогою авторських оказіоналізмів (roulette-boulette)
			-"C'est un mauvais clin d'oeil... Pour moi, c'est une catastrtophe emotionnelle. C'est un tord-boyaux"[7]	-використання в спортивному дискурсі композитів, що належать до розмовної лексики, створює певну установку ілюзії"спільного пошуку", що сприяє переконанню читача щодо вірної позиції журналіста
Негативна оцінка	+	-	-"Qui ne voit le danger d'une évolution conduisant inevitablement à un cycle violence-repression"[8]	-складання синонимів з метою посилення негативного забарвлення
Уточнення	+	+	-"Il estime qu'il est temps de mettre en oeuvre les metodes toxicologiques existantes qui permettent de distinguer l'EPO ..."[9]	-автор використовує вчені складні слова (composes savants), які загалом належать до термінологічної лексики та використовуються з метою уточнення
			-"Il venait a la tête d'une coalition hétéro- clite de donner le coup de grâce a l'un des dictateurs les plus corrompus..."[10]	
Посилення	+	-	-"Le gâchis-gâchis d'abord humain - est autant plus scandaleux"[11]	-редуплікація слова "gachis розм.-мішанина" з метою посилення

				експресії

Вжиті у мові мас-медіа, складні слова часто виступають як “стилістичні неологізми”, емоційно забарвлені носії авторської настанови та певного підтексту.

Композити покликані здійснювати непрямий вплив на адресата, сприяють успіху пропаганди (політичної або спортивної), вони призначені для переконання читача щодо вірної позиції журналіста та допомагають формуванню в аудиторії тих чи інших поглядів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Charaudeau P. Le discours d’information médiatique. - Nathan,1997
2. Lehmann A., Martin-Berhtet F. Introduction à la lexicologie. - Paris,1998
3. Cuba triste. - Le Monde. - 1997 - 23 aout - p.5
4. Mouren préfère en rire. - Le Figaro - 1998 - 9 aout - p.10
5. Bordeau en fanfare, Paris en rodage. - Le Figaro - 1998 - 10 aout - p.11
6. Okocha le magnifique. - Le Figaro - 1998 - 10 aout - p.11
7. Alain Giresse: ”Etre au moins européen” - Le Monde - 1998 - 9 aout - p.11
8. L’irreparable. - Le Monde - 1997 - 14 fevrier - p.7
9. Le depistage actuel du dopage a l’EPO est inefficace et injuste. - Le Monde - 1998 - 8 aout - p.14
10. M.Kabia: le gâchis. - Le Monde - 1998 - 7 aout - p.10
11. Une dictature sans avenire. - Le Monde - 1997 - 10 aout - p.8